

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld van CJG Rijnmond

“Niets doen is geen optie”

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding**
- 2. Definities**
- 3. De route bij signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld stappen van de meldcode**
- 4. Beroepsgeheim en de meldcode**
- 5. De aandacht voor Kindermishandeling in het CJG**
- 6. Relevante websites**

Bijlagen

- 1. Formulier aandachtspunten voor een AMK melding**
- 2. Signalen van Kindermishandeling en Huiselijk geweld**
- 3. Tips voor gesprek met ouders**
- 4. Meldcode Rotterdam Rijnmond**
- 5. Richtlijn Jeugdgezondheidszorg Secundaire Preventie Kindermishandeling**
- 6. Standpunt Preventie van Vrouwelijke Genitale Verminking door de Jeugdgezondheidszorg**
- 7. Notitie aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk geweld**
- 8. Ernsttaxatiemodel CJG Rijnmond**

Inleiding

De meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld CJG Rijnmond is voor alle professionals van CJG Rijnmond die werken met kinderen en hun ouders.

Zorgprofessionals van CJG Rijnmond zijn verplicht om te handelen volgens de Wet Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. In het basispakket 2015 JGZ wordt Kindermishandeling (inclusief shaken babysyndroom en vrouwelijke

Genitale verminking (VGV) expliciet genoemd onder Bevorderen psychosociale en emotionele gezondheid en voorkomen opvoedproblemen.

Alle kinderen en volwassenen hebben recht op een veilige leefomgeving, op straat en in huis. Dikwijls vindt geweld plaats in een intergenerationele cyclus. Kinderen die slachtoffer/getuige zijn geweest van huiselijk geweld en/of kindermishandeling kunnen later in hun volwassen leven tot hetzelfde gedrag vervallen. Daarmee vormen gezinnen waar huiselijk geweld speelt een verhoogd risico voor de maatschappij. Om het persoonlijk leed van deze kinderen te beperken en om herhaling van geweld in de toekomst te voorkomen, is het noodzakelijk dat professionals vroeg reageren op signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld, dat zij weten wie ze kunnen consulteren en in alle situaties waar zij ook maar een vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld het gesprek aangaan met betrokkenen, collega's, Veilig Thuis Rijnmond (voorheen Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG)

In de meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld CJG Rijnmond worden de stappen beschreven die genomen dienen te worden bij een vermoeden van Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. De meldcode CJG Rijnmond is gebaseerd op de landelijke Wet meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (1 juli 2013).

Voor CJG professionals die jeugdgezondheidszorg uitvoeren is er de landelijke richtlijn JGZ richtlijn Secundaire Preventie kindermishandeling (RIVM 2010) en het Standpunt Preventie van Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV) door de Jeugdgezondheidszorg (RIVM 2010). In de meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld wordt hiernaar verwezen.

In 2011 zijn op alle CJG locaties professionals benoemd tot aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld (KMHG). De aandachtsfunctionaris KMHG kan door andere CJG professionals worden geconsulteerd voor inhoudelijke ondersteuning opdat de stappen van de meldcode op de juiste manier doorlopen worden.

1.1 Leeswijzer

Na de inleiding zijn in hoofdstuk 2 de definities te lezen die relatie hebben met het thema Kindermishandeling en Huiselijk Geweld.

Hoofdstuk 3 beschrijft de stappen en de acties van de meldcode die doorlopen moeten worden wanneer de CJG professional in aanraking komt met signalen die te maken hebben met (een vermoeden van) kindermishandeling en Huiselijk Geweld.

Hoofdstuk 4 beschrijft het beroepsgeheim met de uitzonderingen, wanneer er sprake is van het 'conflict van plichten' en wat het meldrecht betekent.

Hoofdstuk 5 beschrijft de rol en taken van het CJG in relatie tot het thema Kindermishandeling en Huiselijk Geweld.

2 Definities

2.1 Huiselijk geweld¹

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Met de 'huiselijke kring' worden (ex-)partners, familieleden en huisvrienden bedoeld. Het woord huiselijk verwijst niet in de eerste plaats naar het delict (het kan zowel binnenshuis als buitenshuis plaatsvinden) maar naar de relatie tussen de pleger en het slachtoffer. Bij huiselijk geweld kan het gaan om lichamelijke, psychisch of seksueel geweld. Het kan de vorm aannemen van (ex-) partnergeweld, kindermishandeling, verwaarlozing van ouderen of geweld tegen ouders.

2.2 Kindermishandeling²

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Kindermishandeling is in te delen naar vorm, ernst en naar aard van de pleger. Deze indeling is bepalend voor de hulp die geboden zal worden. Belangrijke vragen voor het hulpaanbod zijn: Is het kind in levensgevaar? Wat zijn de achtergronden van de kindermishandeling? Welke hulp is noodzakelijk voor kind en ouders?

De vijf vormen van kindermishandeling³ zijn:

Lichamelijke mishandeling

Lichamelijke verwaarlozing

Psychische mishandeling

Psychische verwaarlozing

Seksueel misbruik

2.2.1 Bijzondere vormen van lichamelijke kindermishandeling

Meisjesbesnijdenis- Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV)

De WHO gebruikt voor meisjesbesnijdenis de term vrouwelijke genitale verminking om daarmee uit te drukken dat het een ontoelaatbare handelwijze betreft. Meisjesbesnijdenis hoort tot de culturele tradities van sommige etnische groepen in Nederland. Bij deze groepen bestaat het risico dat zij een dochter volgens de traditie willen laten besnijden. Deze traditie is overigens niet gekoppeld aan een bepaalde godsdienst. In ons land is meisjesbesnijdenis verboden en strafbaar, het is een zware en onomkeerbare vorm van mishandeling.

Voor meer informatie en werkwijzen; Het Standpunt Preventie van Vrouwelijke Genitale

---

¹ Privégeweld—Publieke zaak, ministerie van Justitie, april 2002

² JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling, september 2010

³ Voor signalen van kindermishandeling: bijlage 1

Verminking door de Jeugdgezondheidszorg (bijlage 6).

Shaken baby syndroom

Het lichaam van een baby is zeer kwetsbaar, omdat nog niet alle spieren en botten zo ontwikkeld zijn dat zij optimale bescherming bieden. Heen en weer schudden van een baby is dan ook uiterst riskant. In het relatief grote babyhoofdje dat bij het schudden door de slappe nek heftig heen en weer beweegt, kan hersenschade ontstaan die kan leiden tot neurologische afwijkingen, zoals verlamingsverschijnselen, blindheid of andere zeer ernstige gevolgen. Hoe jonger het kind, des te ernstiger zijn vaak de gevolgen.

Münchhausen- by- proxy syndroom

De aandoening wordt tegenwoordig ook wel Pediatric Condition Falsification (PCF) of Factitious (nagebootst) Disorder by Proxy (FDP) genoemd. PCF is een complexe manier van kindermishandeling waarbij een of beide ouders/verzorgers fysieke of psychische klachten bij het kind nabootsen, direct klachten veroorzaken), klachten verzinnen of aanpraten en/of bestaande klachten uitvergroten. De ouder houdt artsen voor dat het kind een ziekte heeft waarvoor medische behandeling nodig is. De ouder misbruikt het kind om zelf aandacht te krijgen.

2.2.2 Lichamelijke verwaarlozing

Bij lichamelijke verwaarlozing heeft de ouder geen oog voor het lichamenlijk welzijn van het kind. Hij verwaarloost de verzorging op het gebied van voeding, lichamelijke verzorging, hygiëne en kleding. Andere signalen zijn het niet toedienen van noodzakelijke medicatie, geen enkele aandacht voor de veiligheid en de leefomgeving van het kind, het kind regelmatig onbeheerd alleen laten en de verzorging van het kind veronachtzamen. Verwaarlozing kan zover gaan dat ouders geen arts bezoeken als de situatie er wel duidelijk om vraagt. Geen gebruik maken van de diensten van het CJG/JGZ kan een signaal zijn van kindermishandeling.

2.2.3 Psychische mishandeling

Onder psychische mishandeling vallen verbale dreigingen, vernederingen, sociale isolatie, intimidatie en onredelijke eisen. Bij psychische mishandeling leeft het kind in angst en onzekerheid door bijvoorbeeld verbaal geweld. Het gaat niet alleen om negatieve opmerkingen tegen het kind zelf, maar ook om denigrerende uitlatingen tegenover anderen in de aanwezigheid van het kind. Een ouder kan ook psychische schade toebrengen door het kind bewust te negeren.

Kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Een kind getuige laten zijn van huiselijk geweld is een vorm van Kindermishandeling (Geurts, 2005) Binnen het gezin kunnen ouders, maar ook broers en zussen, andere familieleden of verzorgers de plegers van geweld zijn. Bovendien zijn er kinderen die én getuige zijn van huiselijk geweld en zelf mishandeld worden (CBO, 2008)

2.2.4 Psychische verwaarlozing

Positieve aandacht is onontbeerlijk voor een goede geestelijke en lichamelijke ontwikkeling. Bij psychische verwaarlozing schiet de ouder doorlopend tekort in het geven van aandacht. Het kind

mist liefde, warmte en bescherming. Cognitieve verwaarlozing, zoals een kind niet naar school laten gaan is ook een vorm van psychische verwaarlozing.

2.2.5 Seksueel Misbruik

Onder seksueel misbruik verstaat men alle opgedrongen seksuele gedragingen van een volwassene of adolescent tegenover een kind. Het kind kan het contact niet weigeren vanwege lichamelijk of relationeel overwicht, emotionele druk, bedreiging of fysiek geweld.

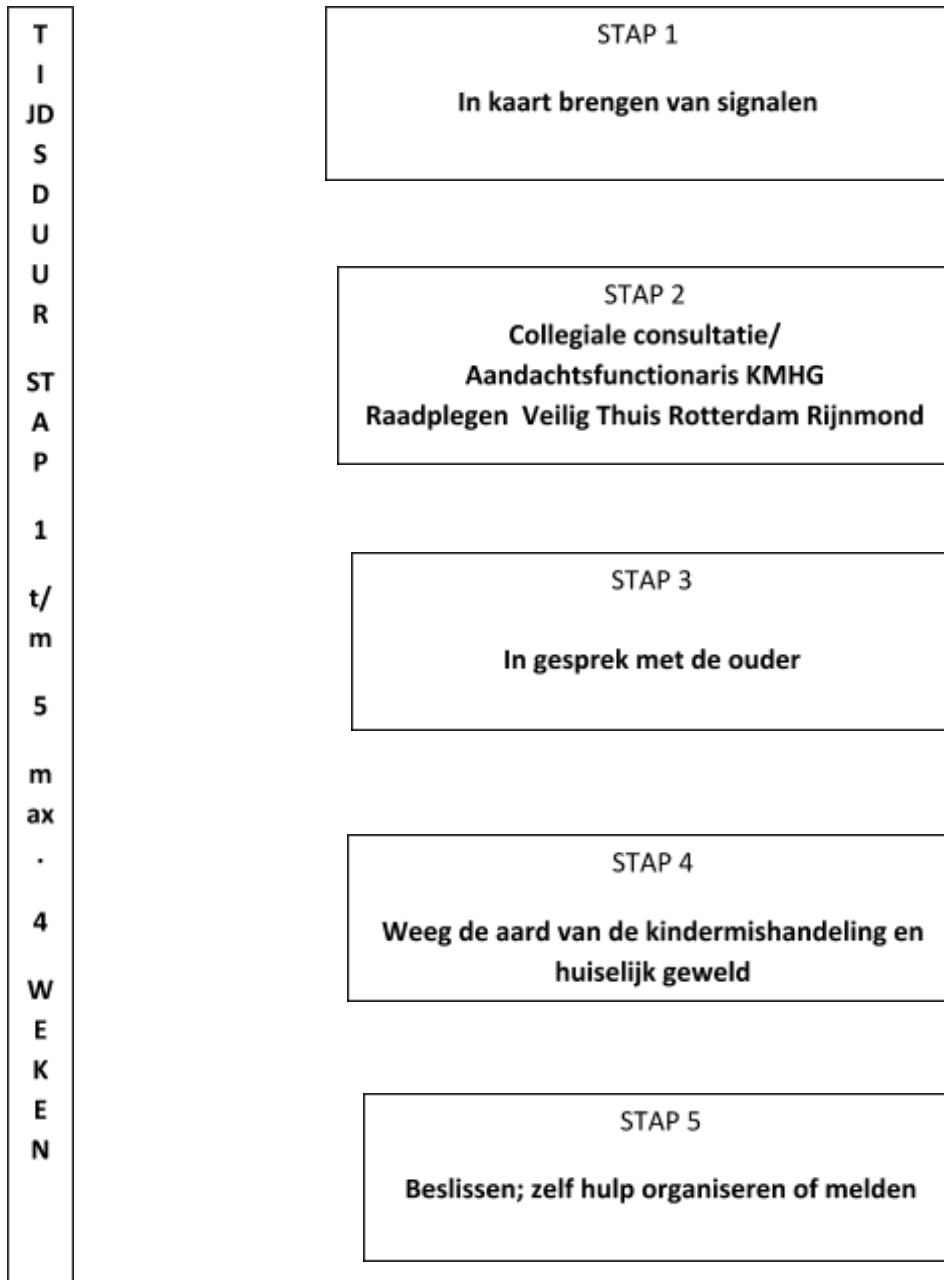
Eergerelateerd geweld

Eergerelateerd geweld omvat elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld in reactie op een (dreiging van) schending van de eer van een man of een vrouw en daarmee van zijn of haar familie waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken (Bureau Beke, 2005)

De definitie toegelicht:

Eergerelateerd geweld betreft dus alle geweld (geestelijk, lichamelijk, seksueel) ter voorkoming van de schending én ter zuivering van de familie-eer. De seksuele (veelal vrouwelijke) eer kan in het geding zijn, maar ook de persoonlijke (niet-seksuele) eer, de mannelijke trots. De familie van het slachtoffer speelt een belangrijke rol bij eergerelateerd geweld: zij stemt er veelal mee in, en doet soms actief mee aan de eerzuivering. Jongens/mannen kunnen ook slachtoffer zijn, bijvoorbeeld als zij weigeren mee te werken aan eerzuivering, homoseksueel zijn of een gedwongen huwelijk weigeren. Vrouwen kunnen op hun beurt ook actief betrokken zijn bij (gewelddadige) vormen van eerherstel. Die eer is overigens pas echt geschonden als de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken

3 Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

De stappen van de meldcode gaan in op het proces vanaf het moment dat er (vermoedelijke) signalen van Kindermishandeling en Huiselijk Geweld zijn. De stappen die worden beschreven zijn in volgorde gerangschikt, de volgorde is niet dwingend. In de praktijk zal blijken dat stappen in elkaar overlopen, soms wordt een stap meerdere keren gezet of er zijn redenen voor een andere volgorde. Het uitgangspunt is dat de CJG professional de stappen doorlopen heeft voordat tot melding wordt overgegaan.

Het besluit tot een melding bij Veilig Thuis Rijnmond is altijd in overleg met collega's en/of de aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. De CJG manager wordt

geïnformeerd over de melding.

Het streven is om de stappen 1 t/m 5 binnen een termijn van 4 weken te doorlopen tenzij met redenen van deze termijn moet worden afgeweken. Het doel van dit tijdspad om te ondersteunen dat kind, jongere en/of ouders zo snel mogelijk de juiste zorg wordt geboden. Niet iedere situatie is gelijk daardoor kan het tijdspad anders zijn dan de vastgestelde tijdsduur. Zijn er redenen om af te wijken bespreek dit dan met de aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld.

3.1 Toelichting bij de stappen

Stap 1 In kaart brengen van signalen

- Tijdens het contact met ouder en kind kan een CJG professional signaleren dat er sprake is van een ernstig opvoedingsprobleem of (een vermoeden) van mishandeling. Dit kan zijn door eigen waarneming of men heeft signalen gekregen en van één van de netwerkpartners.
- Beschrijf de signalen zo concreet en feitelijk mogelijk in het Kidos. Registreer deze signalen onder de subactie Sociaal Leefmilieu en welke vorm van kindermishandeling
- Krijg je signalen van derden door (ketenpartners). Registreer dit onder informatie derden, geef hierbij aan wie de bron is van de signalen.
- Transparant zijn is een belangrijk uitgangspunt in zorg aan ouders en jongeren. Bespreek de zorgen met de ouders (bij voorkeur zonder aanwezigheid van het kind). In geval van oudere kinderen of signalen vanuit de jongere zelf, bespreek met de jongere de mogelijkheden die er zijn. Beloof geen geheimhouding, maar leg uit dat het gaat om de veiligheid van de jongere of evt. anderen.

Betrek de ouder/ jongere bij de stappen die ondernomen worden. Vraag toestemming om informatie in te winnen en te kunnen delen.

- Bespreek met ouders/jongere dat wordt gesignaleerd in SISA
- Consulteer de jeugdarts/jeugdverpleegkundige
- Vraag informatie op school, ZAT/MDO⁴/OZO of peuterspeelzaal/kinderdagopvang
- Bij twijfel over vermoedens van kindermishandeling wordt extra informatie gevraagd om het vermoeden bevestigd te krijgen of juist te ontkrachten. Leg de verkregen informatie (relevant en proportioneel) vast, met vermelding van je bronnen.

- *Registratie:*

Alle gegevens die te maken hebben met signaleren en handelen worden genoteerd in Kidos. Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Het verhaal van de ouders en/of kind wordt genoteerd zoals het is verteld zonder interpretatie van de CJG professional.

Worden er ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat

---

⁴ Multi-disciplinair overleg, OnderwijsZorgOverleg, er zijn verschillende benamingen

het om een hypothese of veronderstelling gaat. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling wordt ontkracht.

Registreer de stappen die ondernomen worden en registreer besluiten.

Stap 2 Collegiale consultatie en raadplegen Advies en Meldpunt Kindermishandeling (Veilig Thuis)

- Consulteer je collega, zo nodig de aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld of Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (0800-2000)
- Signalering in SISA wanneer dit nog niet is gedaan

▪ *Registratie:*

Leg vast met wie overleg is geweest; naam van instantie en functionaris. Wanneer Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond is geconsulteerd; vastleggen met wie gesproken is en ook het advies, en (evt.) registratienummer van wanneer dossier wordt gemaakt door Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond..

Wordt de casus overgedragen aan een collega; registreer de overdracht in Kidos.

Stap 3 Gesprek met de ouder

Op basis van de stappen 1 en 2 wordt in gesprek gegaan met de ouder. Met transparantie als uitgangspunt is het van belang om zo snel mogelijk in gesprek te gaan met de ouders. .

In het gesprek met de ouder gaat het erom dat de CJG professional:

- het doel van het gesprek uitlegt
- de signalen, dit wil zeggen de feiten die zijn vastgelegd en de waarnemingen die zijn gedaan bespreekt; zonder daar een oordeel aan te koppelen
- de ouder uitnodigt om te reageren
- na de reactie van de ouders zo nodig en zo mogelijk reageert met een interpretatie van het geen jij hebt gezien, gehoord en waargenomen

Het gesprek met de ouders is van groot belang in verband met de vertrouwensrelatie die de CJG professional heeft. Het gesprek moet altijd plaatsvinden, tenzij:

- de veiligheid van de ouder, kind/jongere, van de CJG professional of van anderen door het gesprek in gevaar kan komen of
- er redenen zijn om te veronderstellen dat de zorgvrager door dit het gesprek het contact met je verbreekt, waardoor je ouder en kind/jongere uit het oog verliest.

- **Registratie:**

Leg vast met wie je hebt gesproken, beschrijf de reactie van de jongere en/of ouder(s) op de signalen die met hen zijn besproken. Leg ook de gemaakte afspraken vast in Kidos.

Voor ondersteuning kan de aandachtsfunctionaris Kindermishandeling en Huiselijk Geweld geconsulteerd worden en/of Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (0800-2000)

Stap 4 Weeg de aard en de ernst van de kindermishandeling en huiselijk geweld

Weeg op basis van de signalen, het gesprek met de ouder, het ingewonnen advies het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld.

Het 'wegen' wil zeggen dat de CJG professional een inschatting maakt van:

- het *risico* op het bestaan van kindermishandeling of huiselijk geweld
- de *aard* en de *ernst* van de mishandeling of het huiselijk geweld
- de *kans* dat er schade ontstaat door de mishandeling of het geweld bij de jongere en/of de ouder.

Maak bij de weging gebruik van het Ernsttaxatiemodel van CJG Rijnmond. De jeugdverpleegkundige en de jeugdarts bespreken een taxatie altijd met elkaar.

Raadpleeg voor deze stap de aandachtsfunctionaris KMHG en/of Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (0800-2000).

- **Registratie:**

Leg de weging (risico, aard en ernst) vast in het dossier.

Wanneer de CJG professional op basis van de stappen tot de conclusie komt dat het vermoeden kindermishandeling/ huiselijk geweld ongegrond is, wordt dit ook aangetekend in het dossier evenals de argumenten waarom tot deze conclusie gekomen is.

De conclusie besproken met de ouder en/of jongere en vastgelegd het dossier, ook dat deze besproken is.

Stap 5 Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Na de weging in stap 4, ondersteund door collega's/ Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond zijn 2 conclusies mogelijk:

5 A Hulp organiseren en effecten volgen

Is de conclusie dat het kind/jongere en/of de oudere redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld worden beschermd:

- bespreek de uitkomsten met de ouder
- organiseer in overleg met de ouder de noodzakelijke hulp; evt. aanmelden bij het wijkteam
- stel. een plan op en maak afspraken over het vervolg met alle betrokkenen; registreren in Kidos
- monitor de effecten van deze hulp
- doe alsnog een *melding bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond*(0800-2000) wanneer er signalen zijn dat de kindermishandeling of het huiselijk geweld niet stopt of opnieuw begint

5 B Melden en bespreken van de melding met de ouder

Is de conclusie dat het kind/jongere en/of de ouder *niet voldoende* door de CJG professional tegen het risico op kindermishandeling of het huiselijk geweld kan worden beschermd of wordt getwijfeld of er voldoende bescherming kan worden geboden:

- Meld je vermoedens Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (zie bijlage aandachtspunten)
Beschrijf feiten en gebeurtenissen op die je hebt vastgesteld (bijlage)
- Overleg met Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf kan doen om het kind/jongere en of ouder tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld te voorkomen en leg dit vast in het dossier
- Informeer je manager wanneer je een melding doet bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond.

Bespreek je melding vooraf met de ouder (s) en/of jongere;

- Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen, wat het doel hiervan is en vraag de betrokkene om een reactie op de voorgenomen melding.
- Het contact met de betrokkene(n) kan worden alleen worden vermeden:
  - o De veiligheid van de ouder en/of jongere, van de medewerker of van een ander in het geding is
  - of
  - o Als er goede redenen zijn om te veronderstellen dat de ouder en/of jongere het contact met jou als professional zal verbreken.
- *Registratie*

Leg de melding zorgvuldig vast in het dossier.

Vermeld ook

- welke informatie bij de melding is verstrekt en welke afspraken met Veilig Thuis Rijnmond zijn gemaakt

- of wel of niet met de ouder(s) en/of jongere over de melding is gesproken, vermeld expliciet met welke ouder er is gesproken
- als er geen contact is geweest met de ouder en/of jongere, leg vast waarom dit besloten is
- leg naam en functie vast van de medewerker van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond bij wie je de melding hebt gedaan
- wanneer je door Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond wordt geïnformeerd wordt over de voortgang, wordt deze informatie in Kidos geregistreerd.

4 Het Beroepsgeheim, het meldrecht

Het verzamelen, registreren en uitwisselen van cliëntgegevens is gebonden aan regelgeving. De belangrijkste regels zijn gebaseerd op de Wet Bescherming Persoonsgegevens, de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) en de Wet op de Jeugdzorg.

4.1 Het beroepsgeheim

Alle CJG professionals zijn gebonden aan hun beroepsgeheim. Reden voor het beroepsgeheim is op de eerste plaats de toegankelijkheid van de zorg. Als professional heb je een vertrouwensrelatie met de cliënt. Hij moet erop kunnen vertrouwen dat de informatie die aan de zorgverlener geheim blijft en niet 'elders' terecht komt. Artsen en jeugdverpleegkundigen zijn gebonden aan het medisch beroepsgeheim dat is vastgelegd aan in de Wet BIG en in de WGBO. Het betekent dat er in beginsel geen informatie van en over de cliënt verstrekt mag worden, zonder dat daar toestemming voor is gegeven. Belangrijk is dan ook om de cliënt te betrekken in alles wat je als professional onderneemt met en voor de cliënt.

4.1.2 Uitzonderingen op het beroepsgeheim

1. Andere medisch hulpverleners die rechtstreeks bij de uitvoering van medische behandeling zijn betrokken, delen in het beroepsgeheim voor zover het verstrekken van informatie noodzakelijk is voor de behandeling. Toestemming daarvoor van de zorgvrager wordt verondersteld zonder dat dit hem uitdrukkelijk hoeft te worden gevraagd. Op basis van deze uitzondering kun je dus overleggen met collegae die het kind of gezin ook in zorg hebben.
2. Het beroepsgeheim kan worden verbroken als een wet je de plicht oplegt om informatie over een zorgvrager te verstrekken. Voorbeelden van dergelijke wettelijke plichten zijn onder andere te vinden in de Wet Publieke Gezondheid en in de Wet op de Lijkbezorging.

3. De wettelijk vertegenwoordigers (ouders of voogd) van kinderen en jongeren tot 16 jaar vertegenwoordigen het kind. Dit wil zeggen dat zij ook zonder toestemming van het kind of de jongere mogen worden geïnformeerd over de zorg die aan hun kind wordt verleend. Een uitzondering geldt voor situaties waarin het verstrekken van informatie aan de ouders in strijd is met het belang van het kind. De jongere vanaf 12 jaar heeft overigens ook een eigen recht op geheim. Hij of zij zal eerst toestemming voor het geven van de informatie moeten geven.
4. Vanwege een conflict van plichten kun je als verpleegkundige of verzorgende besluiten om je beroepsgeheim te verbreken. Een conflict van plichten wil zeggen dat de plicht om te zwijgen botst met de plicht om juist door te spreken hulp te bieden aan een zorgvrager die in een ernstige situatie verkeert.

4.1.3 Aan wie moet stemming worden gevraagd⁵

Voor het vragen van toestemming voor het verstrekken van informatie aan een ander geeft de WGBO (artikel 7:457 en 7: 465) de volgende leeftijdsgrenzen.

Is de zorgvrager jonger dan 12 jaar, dan dient toestemming te worden gevraagd aan zijn wettelijke vertegenwoordiger:

1. Is de zorgvrager ouder dan 12 jaar, dan moet aan hemzelf toestemming worden gevraagd;
2. Is de zorgvrager 12 jaar of ouder maar wilsonbekwaam, dan moet aan zijn wettelijke vertegenwoordiger toestemming worden gevraagd.

4.1.4 Het conflict van plichten

Een conflict van plichten doet zich voor wanneer er de vraag is of het beroepsgeheim doorbroken moet worden omdat je een conflict ervaart tussen je plicht tot geheimhouding en je plicht om ernstige schade voor de cliënt of een ander te voorkomen.

In de KNMG - Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld (maart 2012) heeft de KNMG het 'conflict van plichten' uitgewerkt voor het bespreken en melden van kindermishandeling.

1. Welk *doel* wil ik bereiken door met een ander te spreken?
2. Is er een *andere mogelijkheid* om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te doorbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om *toestemming* te vragen of te krijgen?

---

⁵ Voor uitgebreide beschrijving en toelichting zie Privacyreglement CJG Rijnmond.

4. Zijn de *belangen van het kind* die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die kind en ouder hebben bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken *aan wie moet ik dan*, welke informatie verstrekken opdat het kind kan worden geholpen?

Deze zorgvuldigheidseisen zijn inmiddels in de tuchtrechtelijke jurisprudentie ingeburgerd. Zij passen in elke stap van het proces.

4.2 Meldrecht

Artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg bevat een uitdrukkelijk meldrecht, om vermoedens van kindermishandeling bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond te melden, zo nodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder. In het *zonodig* zit wel de crux. De tuchtrechter zal steeds nagaan of aan het stappenplan en de zorgvuldigheidseisen is voldaan. Was het inderdaad niet goed mogelijk om de situatie eerst met de ouders te bespreken en was het inderdaad niet mogelijk om toestemming te verkrijgen voor het melden? Indien een melding zonder toestemming is gedaan, blijkt het in de tuchtrechtelijke jurisprudentie van belang te worden gevonden dat daarna de melding wél met de ouders wordt besproken. Ook hier geldt weer dat dit niet mogelijk is indien daardoor volgens de professionele inschatting van de CJG professional de veiligheid van het kind of van de professional zelf of diens collega in gevaar komt.

Het meldrecht bevat voor de CJG professional ook het recht om op verzoek van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond informatie over het kind en/of zijn ouders te verstrekken, eveneens zonodig zonder toestemming van het kind en/of de ouder. Omdat nu het initiatief van Veilig Thuis Rijnmond komt mag van Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond worden verwacht dat deze organisatie zelf die stappen heeft doorlopen en u kan informeren of de ernst van de situatie de doorbreking van het beroepsgeheim wettigt.

Voor vermoedens van huiselijk geweld waarbij alleen meerderjarigen zijn betrokken, zal de nieuwe wet (verwacht begin 2014) een vergelijkbaar wettelijk meldrecht gaan bevatten. Voor het kind dient dan bij de zorgvuldigheidseisen 'de cliënt' te worden gelezen. Het verschil is dat een kind bijna nooit voor diens belangen kan opkomen, terwijl dat bij volwassenen wel het geval is. Het uitgangspunt is dat de volwassene/cliënt die slachtoffer is van huiselijk geweld, zelf toestemming moet geven. Maar soms is ook de volwassene cliënt zo kwetsbaar en afhankelijk dat dit niet van hem of haar kan worden verwacht.

6 RELEVANTE WEBSITES

Algemeen

www.werkenmetdemeldcode.nl

www.sisa.rotterdam.nl

www.vooreenveiligthuis.nl

www.kindermishandeling.nl

www.kinderbescherming.nl

www.defenceforchildren.nl

www.kinderhulp.nl

www.nji.nl

www.aanpakkindermishandeling.nl

www.protocolkindermishandeling.nl

www.huiselijkgeweld.nl

www.shginfo.nl

www.stopnokidding.nl

Seksueel Misbruik

www.movisie.nl

Informatiewijzer seksueel misbruik van jongens en mannen

www.incest.pagina.nl

Startpagina seksueel geweld

www.sport.nl

Seksuele intimidatie in de sport (informatie NOC *NSF)

Websites met info over en voor meisjes die door jongens gedwongen worden tot prostitutie

www.bewareofloverboys.nl

www.stade-dienstverlening.nl

Zoekwoord: pretty woman

Vrouwelijke genitale verminking

www.meisjesbesnijdenis.nl

www.vrouwenbesnijdenis.nl

www.pharos.nl

www.vgv.ggd.nl

Overige websites

www.opvoedingsondersteuning.info

www.knmg.nl

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld>

www.no-kidding.nu

Belangrijke telefoonnummers

Juridische informatie voor artsen: 030-2823322

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond 0800-2000

Bijlage 1

Lijst met aandachtspunten t.b.v. een melding bij de Raad voor de Kinderbescherming /

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond – Dynamostraat 16, 3082 AK Rotterdam

---

Benodigde gegevens voor een melding

Voor een juiste beoordeling van de situatie is het van belang over voldoende informatie te beschikken.

Voor een raadsonderzoek zal de inhoud van de melding aan een aantal voorwaarden moeten voldoen. Om de melder tegemoet te komen zijn de volgende teksthoutden met nevenstaande aandachtspunten onder elkaar gezet.

Gegevens van de melder	naam, adres en relatie tot de betrokkenen
Gegevens van de betrokkenen	naam, adres van de ouders / verzorgers naam en geboortedatum van het kind, verblijfplaats van het kind
Waarover bestaan de zorgen	problematiekbeschrijving; hoe lang bestaat het probleem, ervaren betrokkenen de situatie als probleem
Zorggedrag / signalen kind	ontwikkeling en functioneren; specifieke problematiek
Gezinssituatie en achtergrond	gezinssamenstelling; ouderlijk gezag; culturele achtergrond; woon- en werksituatie; ondersteuning vanuit de omgeving; specifieke problematiek bij de ouders
Eerdere hulpverlening	welke hulp is tot nu toe geboden / welke hulp is nu nog aanwezig
Reden van de melding	samengevat beschrijven dat: de situatie waarin het kind zich bevindt bedreigend is; de ouders geen verandering in de situatie willen en/of kunnen brengen; hulpverlening in een vrijwillig kader niet tot stand komt
<i>Belangrijke adressen bijvoorbeeld school; hulpverlenende instanties, betrokken artsen</i>	
Bespreking van de melding	datum van de bespreking / aankondiging van de melding; reactie van de ouders / verzorgers; afschrift van de melding aan de ouders ja / nee, zo nee waarom niet.

Bijlage 2

SIGNALLEN VAN KINDERMISHANDELING

Risico- en beschermende factoren

Er zijn allerlei factoren van invloed op het welzijn en de gezondheid van kinderen. Als u zich zorgen maakt om een kind is het belangrijk dat u zo objectief mogelijk beschrijft wat u ziet of hoort. Kijk daarbij naar zo- wel de risico's als de factoren die juist beschermend zijn. Al voldoet een gezin aan meerdere risicofactoren, dan hoeft dat nog niet te betekenen dat er werkelijk sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld. De beschermende factoren kunnen het risico juist weer verkleinen. Daar moet u dus ook op letten.

Belangrijk: objectief signaleren

In deze bijlage is een uitgebreide signalenlijst. Ook hier is de regel: trek niet te snel conclusies en ga niet interpreteren. Met andere woorden: signaleer objectief en niet subjectief. Beschrijf dus concrete, feitelijke signalen. Schrijf bijvoorbeeld: 'Stefan ziet wit, heeft wallen onder de ogen en strakke trekken in zijn gezicht' in plaats van: 'Stefan ziet er slecht uit'.

Belangrijk: wees zorgvuldig

Het opmerken van de signalen in de lijst hierna hoeft geen grond te zijn voor een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld. Een andere oorzaak is ook mogelijk. Bovendien is deze lijst niet volledig. Ook andere signalen, die niet in deze lijst staan, kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld. Met andere woorden: wees zorgvuldig.

Voor meer informatie zie <http://www.werkenmetdemeldcode.nl/> signalen lijst januari 2015

In de signalenlijst:

- Signalen van partnergeweld
- Signalen van eegerelateerd geweld incl. huwelijksdwang en achterlating
- Signalen van verborgen vrouwen
- Signalen van ouderenmishandeling
- Signalen van loverboys
- Signalen van ouderenmishandeling
- Signalen van Kindermishandeling
  - kinderen van 0- 4 jaar
  - kinderen van 4 -12 jaar
  - kinderen van 12- 18 jaar
- Signalen van vechtscheiding bij kinderen

- Signalen van Vrouwelijke Genitale Verminking (VGV)
- Signalen van seksueel geweldSignalen van kinderen die getuige zijn huiselijk geweld
- Signalen van KOPP/KVO
- Inschatting van aanwezigheid beschermende factoren

Eigen deskundigheid staat voorop

Tot slot een belangrijk advies. De lijstjes met signalen wijzen de weg bij het in kaart brengen ervan. Ze zijn niet meer en niet minder dan een hulpmiddel. Om goed te kunnen handelen, is het belangrijk dat u altijd uitgaat van uw eigen deskundigheid. Als beroepskracht heeft u kennis van de ontwikkeling van kinderen en bent u bij uitstek degene die afwijkend gedrag kan signaleren. Vertrouw op uw kennis, ervaring en intuïtie en neem uw gevoel over de situatie serieus. Maak concreet waar u zich feitelijk zorgen over maakt (inclusief de vraag of er misschien sprake is van seksueel misbruik) en deel uw zorgen over een kind of gezin met een deskundige collega of aandachtfunctionaris.

TIPS VOOR HET GESPREK MET DE OUDER(S)

Toelichting op het gesprek met de ouder(s)

Zorgen delen

Als u zich zorgen maakt over een kind of de ouder(s), bespreek deze dan zo snel mogelijk met een of beide ouders. Zij zijn uw belangrijkste gesprekspartner en informatiebron. Als de 'uitgesproken zorgen' zich opstapelen, vragen ouders zich af waarom ze niet eerder op de hoogte zijn gesteld en dat kan het vertrouwen schaden. Natuurlijk kan het lastig zijn een dergelijk gesprek met de ouder(s) te voeren. Toch is het nodig om een goed beeld te krijgen van de situatie. Misschien blijkt wel dat er iets anders aan de hand is dan kindermishandeling of huiselijk geweld. Of geeft het gesprek de ouder(s) net dat duwtje in de rug dat ze nodig hebben om hulp te zoeken. Bovendien: in situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, is er reden temeer u ernstige zorgen te maken. U kunt het ook omdraaien: welke ouder vindt het vervelend dat iemand oog heeft voor het welzijn van zijn of haar kind? Verder moet u rekening houden met het feit dat het kind door iemand anders dan de ouder(s) mishandeld kan worden. Kortom: probeer in dit eerste, belangrijke gesprek uw zorgen te delen met de ouder(s).

Een doel bepalen

Het contact of gesprek met de ouder(s) is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld het verzamelen van meer informatie, het delen van de zorgen over het kind of de ouder(s) motiveren voor hulp. Bepaal altijd van tevoren het doel van het gesprek, bij voorkeur samen met een deskundige collega of de aandachtsfunctionaris kindermishandeling. Met een duidelijk doel voor ogen heeft u houvast en verkleint u het risico op een gesprek waar niets uitkomt.

Verdere voorbereiding

Behalve het gespreksdoel moet u ook bepalen wie het gesprek met de ouder(s) gaat voeren en wat u als reden voor het gesprek aangeeft. Bedenk ook of het wenselijk of noodzakelijk is het gesprek samen met een collega te voeren, en of het voor uw eigen veiligheid nodig is dat een collega weet dat u dit gesprek voert, zodat hij of zij in de buurt kan blijven. Bereid de praktische kant voor: waar vindt het gesprek plaats, hoe laat en op welke dag, is er opvang voor het kind en andere kinderen uit het gezin? En spreekt u af met een of beide ouder(s)? Denk ook alvast na over het vervolg. Wat kunt u de ouder(s) bieden aan hulp? Waar kunnen ze terecht?

Belangstellende vragen

Het is belangrijk dat u – figuurlijk gesproken - niet tegenover, maar naast de ouder(s) blijft staan. Dit kan soms ook letterlijk een rol spelen in de opstelling van de stoelen bij het gesprek, ga eens naast het bureau zitten. Open het gesprek met gewone, belangstellende vragen. Hebt u aan de

parkeermeter gedacht? Ben uw zoon al naar de dokter geweest? Hoe gaat het thuis? Hoe beleeft uw dochter de komst van haar babybroertje? Dit zijn gewone vragen, maar ze kunnen wel extra informatie opleveren waardoor de situatie duidelijker wordt. En ze zorgen voor een meer ontspannen sfeer.

Blijf echter niet te lang hangen in deze inleiding, slecht nieuws moet je niet te lang uitstellen, probeer binnen 5 minuten to the point te komen.

Vervolg van het gesprek

In de volgende gespreksfase legt u uit wat het doel is van het gesprek en waarom u zich zorgen maakt over het kind (dat kan ook een ongeborn kind zijn). Vertel daarbij feitelijk wat uw zorgen zijn en vraag na of ouder(s) deze herkennen. Vertel ook wat er goed gaat met het kind. Houd bij het delen van uw zorgen rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees u ervan bewust dat dit normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Het is niet makkelijk voor ouders te horen dat het niet goed gaat met hun kind. Voor sommige ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de zorgen die ze zelf hebben over hun kind. Belangrijk is dat u de ouder(s) de ruimte geeft te reageren. Kijk wat het verhaal bij de ouder(s) losmaakt en hoe ze reageren. Vraag na of ze al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de zorgen te verminderen. Ga ook na wat de eigen mogelijkheden voor hulp zijn in het sociale netwerk van het gezin, bijvoorbeeld om het gezin te ontlasten. In uw regionale sociale kaart staan organisaties waar ouders en kinderen hulp kunnen krijgen.

Afronding van het gesprek

Rond het gesprek af met een korte samenvatting van wat er is besproken. Check of de boodschap is overgekomen bij de ouder(s). Het is ook de bedoeling dat u de afspraken en besluiten uit het gesprek kort en zakelijk vastlegt; de ouder(s) krijgen een kopie.

Meer gesprekken

Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorgen na te denken. Het kan dus zijn dat één gesprek niet voldoende is. Een vervolgesprek kan ook duidelijk maken of de zorgelijke situatie inderdaad verandert of veranderd is. Bepaal ook bij een vervolgesprek van tevoren welke hulp uw organisatie aan de ouder(s) biedt en voor welke hulp er andere instanties zijn. Ga ook na of die instanties een wachtlijst hebben. Zo ja, bereid de ouder(s) dan hierop voor en overleg hoe zij de wachttijd kunnen overbruggen.

Veiligheid

Ook uw eigen veiligheid tijdens het gesprek met de ouder(s) is belangrijk. Zorg bijvoorbeeld dat een of meer collega's weten dat u dit gesprek voert. Check of er een veiligheidsbeleid is en pas dit toe. In sommige situaties is het beter als u, met het oog op de veiligheid, eerst overlegt met AMK voor u het gesprek met de ouder(s) aangaat. Als de veiligheid van cliënt, ouder(s), kind of uzelf in

het geding is, voert u het gesprek niet. Documenteer dit en schakel wanneer nodig de politie in.

Samenvatting: tips voor het gesprek met de ouder(s)

- Kies een invalshoek die past bij de cultuur en gewoonten van dit gezin.
- Open het gesprek met belangstellende vragen.
- Maak daarna het doel van het gesprek duidelijk.
- Deel uw zorgen: omschrijf concreet wat uw zorgen zijn.
- Vertel de ouder(s) wat u feitelijk is opgevallen aan het kind.
- Geef ook aan wat wel goed gaat met het kind.
- Vraag of de ouder(s) uw waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren.
- Vraag hoe het thuis gaat met ouder(s) en kind.
- Respecteer de deskundigheid van de ouder(s) als het om hun kind gaat.
- Spreek de ouder(s) aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder.
- Nodig de ouder(s) uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer)
- Praat vanuit uzelf (ik zie dat ..., ik merk dat...)
- Wees eerlijk en open, maar pas op voor vrijblijvendheid.
- Vraag wat de ouder(s) ervan vinden dat u deze zorgen uit.
- Leg afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk vast en geef de ouder(s) een kopie van dit verslag.
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouder(s). Gebruik waar nodig een officiële tolk
- Doe geen toezeggingen die u niet waar kunt maken.
- Ga na of er al hulp in het gezin is.
- Als de ouder(s) zich dreigend uitlaten, benoem dit dan en stop het gesprek.
- Als de ouder(s) helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal hen dan terug naar het hier en nu. Vraag bijvoorbeeld: moet er nog geld in de parkeermeter? Wilt u suiker of melk in de koffie?

Openingszinnen

- 'Uw kind gedraagt zich anders de laatste tijd en daar wil ik met u over praten.'
- 'Ik maak me zorgen over uw kind, omdat ...'

De werkelijke boodschap

Benoem de feiten. Bijvoorbeeld als volgt:

- 'Mij valt op dat uw kind ...'
- 'Het lijkt of uw kind.... '
- 'Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk ...'
- 'Uw kind is de laatste tijd wat stil (ongeconcentreerd, rumoerig, druk, afwezig, verdrietig, boos, gesloten) en daar maak ik me zorgen over.'

- ‘Uw kind heeft de laatste tijd moeite met andere kinderen, mij valt op ...
- ‘Uw kind is de laatste tijd zo aanhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels). Is dat ook uw ervaring? Weet u misschien hoe dit komt?’
- ‘Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)/in uw omgeving. Ik merk dat ...’
- ‘Het lijkt of uw kind gepest wordt (uitgescholden, bang is, straf krijgt, klem zit, gedwongen wordt, niet gelukkig is) en daar last van heeft. Wat merkt u daarvan?’

Bij een tweede gesprek

- ‘Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er iets veranderd is bij uw kind.’

Toelichting op gesprek met het kind

Een gesprek met het kind

Vanaf 12 jaar is het noodzakelijk om het gesprek met het kind te voeren, afhankelijk van de soort organisatie waar u werkt en uw professionele verantwoordelijkheid. Ook bij jongere kinderen (jonger dan 12 jaar) kan een gesprek zinvol zijn en meer informatie geven.

Hoe oud het kind ook is, belangrijk is dat u een veilige, vertrouwde omgeving scheidt. Voor kinderen die mishandeling hebben meegemaakt, is die veiligheid heel waardevol. In een vertrouwde omgeving zullen ze eerder signalen afgeven en bereid zijn hierover te praten.

Signalen van peuters

Bij heel jonge kinderen, die zich verbaal moeilijk kunnen uiten, zijn vooral lichamelijke en gedragssignalen belangrijk. Vanaf de peuterleeftijd gaan kinderen zinnen maken en kunnen ze zich verbaal uitdrukken over hun situatie. Het kan zijn dat het kind tijdens een kort gesprekje spontaan dingen zegt als: ‘Mama is stout, mama slaat.’ De kans is echter groter dat een peuter tijdens het spelen non-verbale of verbale signalen afgeeft. Bijvoorbeeld herhalend agressief of seksueel spel, zoals een meisje van drie dat boos tegen haar pop zegt: ‘Stom kreng, naar je kamer, rot op!’ Ook het maken van niet bij de leeftijd passende seksueel getinte opmerkingen is een verbaal signaal dat kan wijzen op kindermishandeling.

Kinderen met een verstandelijke beperking

Ook kinderen met een verstandelijke beperking kunnen zich vaak niet goed verbaal uiten. Daarom is het bij deze groep kinderen belangrijk vooral te letten op lichamelijke en gedragssignalen. Neem zorgen van (pleeg)ouders over dergelijke uitingen serieus, soms vindt de mishandeling plaats binnen de instelling waar het kind verblijft.

Signalen van kinderen en jongeren

Kinderen in de basisschoolleeftijd en jongeren kunnen lichamelijke, gedrags- en verbale signalen uitzenden. Wat deze laatste betreft: het hoeft niet direct een uitspraak te zijn waarin het kind vertelt dat het mishandeld wordt. Indirecte verwijzingen kunnen ook duiden op een vermoedelijke situatie van kindermishandeling. Bijvoorbeeld een kind dat zegt: 'Ik doe nooit iets goed.'

Belangstellende vragen

Net als bij volwassenen zijn belangstellende open vragen een goede manier om mogelijk extra informatie te krijgen. Bijvoorbeeld: hoe gaat het met je dansles? Wat heb je gisteren gedaan? Wat is er gebeurd? Wat heb je daar getekend? Waar heb je pijn? Een andere methode is meegaan in het spel van het kind en vragen welk speelgoed wat voorstelt en wat er gebeurt. Beperk u tot de vragen die passen binnen uw beroepsverantwoordelijkheid..

Niet belasten

In het contact met het kind is het geenszins de bedoeling dat u het kind belast met uw zorgen over het kind. U heeft vooral een observerende, ondersteunende rol. Wees daarnaast bij seksueel misbruik, ernstige mishandeling of ernstige verwaarlozing of een vermoeden hiervan terughoudend in het gesprek met het kind, in verband met mogelijke toekomstige bewijslast. U kunt hierover altijd advies vragen bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond

Samenvatting: tips voor het gesprek met kinderen en jongeren

- Bepaal van tevoren het doel van het gesprek.
- Voer het gesprek met een open houding, oordeel niet, maar stel vragen.
- Sluit aan bij datgene waar het kind of de jongere op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld spel, een tekening, interessegebied, een tentamenweek.
- Bied steun en stel het kind op zijn gemak.
- Raak het kind niet onnodig aan.
- Maak geen langdurig oogcontact, dat kan bedreigend zijn.
- Dring er niet op aan het alleen over uw zorgen te hebben.
- Houd het tempo van het kind of de jongere aan, niet alles hoeft in één gesprek besproken te worden.
- Laat het kind of de jongere niet merken dat je van het verhaal schrikt.
- Val de ouder(s) (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, houd rekening met loyaliteit-gevoelens.
- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen.
- Gebruik de woorden van het kind of de jongere in uw vragen of samenvatting.
- Vertel het kind of de jongere dat het niet de enige is die zoiets meemaakt.
- Stel geen waarom-vragen.

Extra tips voor een gesprek met kinderen tot 12 jaar

- Kies een rustig moment uit.
- Ga op ooghoogte zitten bij het kind.
- Gebruik korte zinnen.
- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind.
- Begin met open vragen: wat is er gebeurd? Wanneer is het gebeurd? Waar heb je pijn? Wie heeft dat gedaan?
- Wissel deze af met gesloten vragen: ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen? Vond je dat leuk of niet leuk?
- Vraag niet verder, wanneer het kind niets wil of kan vertellen.
- Geef aan dat u niet geheim kunt houden wat het kind vertelt. Leg uit dat u met anderen gaat kijken hoe u het kind het beste kan helpen. Leg het kind uit dat u het op de hoogte houdt van elke stap die u neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij of zij het allemaal zo goed kan vertellen.
- Stop, het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

Extra tips voor een gesprek met jongeren

- Zorg voor een rustige plaats en voldoende tijd.
- Benoem concreet wat u bij de jongere waarneemt of heeft gezien en vraag hem of haar daar iets meer over te vertellen. Bijvoorbeeld: 'Ik merk de laatste tijd dat je niet met je gedachten bij de les bent, bijvoorbeeld ..... Vertel eens, hoe komt dat?'
- Geef aan dat u niet geheim kan houden wat de jongere vertelt, wanneer dit niet veilig is voor hem- of haarzelf of voor anderen. Leg uit dat u dit direct vertelt als dit zo is en dat u hem of haar zo veel mogelijk betreft bij de te nemen vervolgstappen.
- Luister naar de reactie van de jongere.
- Vraag de jongere wat hij of zij zelf wil.
- Zorg dat de jongere in grote lijnen weet wat er gaat gebeuren en hoe u hem of haar, en anderen zoals de ouders, hierin betreft.
- Spreek uw waardering uit: 'Wat goed dat je me dit vertelt, dat is niet makkelijk.'
- Sluit het gesprek af met een luchtig onderwerp, bijvoorbeeld plannen voor het weekend.

Soms helpt het om bij het voeren van moeilijke gesprekken in beweging te blijven, bijvoorbeeld door samen een klusje te doen, een puzzel of bouwwerk te maken, te tekenen of te wandelen.

Bron: www.protocolkindermishandeling.nl

- BIJLAGE 4** Meldcode Rotterdam Rijnmond [GGD Rotterdam_Rijnmond_Meldcode](#)
- BIJLAGE 5** [JGZ-richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling](#) Wordt aangepast door NCJ
- BIJLAGE 6** [Standpunt](#) Preventie van vrouwelijke genitale verminking (VGV) door de JGZ

Geraadpleegde informatie

- Protocol Kindermishandeling met bijlagen voor de Jeugdgezondheidszorg – 9 maanden tot 19 jaar; Stuurgroep CJG oktober 2008
- Handleiding behorend bij meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding, september 2010
- V&VN Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld; Stappenplan voor verpleegkundigen en verzorgenden, februari 2011
- JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling; RIVM 2010
- Standpunt Vrouwelijke Genitale verminking Jeugdgezondheidszorg
- Meldcode Rotterdam Rijnmond, september 2011
- Richtlijn Kindermishandeling en Huiselijk Geweld CJG

